

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 4 (3508) ●

● ЧАЦВЕР, 26 СТУДЗЕНЯ, 2017

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

У Самары — Багатая Куцця
На Стары Новы год беларусы ў прыволжскім горадзе клікалі за святочны стол міфічнага Мароза **Стар. 2**

Нітачка роду ад дзеда Рыгора
Летась на радзіме продкаў пабываў супляменнік з Уругвая Себасцьян Андраюк: упершыню ў якасці Ганаровага консула Беларусі **Стар. 3**

Шчадраванцы ладзяць танцы
Стар. 4

СПАДЧЫНА

Пад знакам Песняроў

У Беларусі ды ў замежжы распачаліся мерапрыемствы да 135-х угодкаў Янкі Купалы і Якуба Коласа

Кацярына Мядзведская

“Я адплаціў народу/ Чым моц мая магла./ Зваў з путаў на свабоду./ Зваў з цемры да святла”, — гэта з верша Янкі Купалы. “На прастор, на шырокі разлог/ Выхадзі, мой народ, грамадою, —/ Сотні новых і ясных дарог/ Расцілае жыццё прад табою”, — заклікаў беларусаў і Якуб Колас. Два народныя пісьменнікі Беларусі, Песняры, як іх яшчэ з цеплынёй называюць. Сябры, сучаснікі, паплечнікі, аднагодкі... Абодва шмат зрабілі на карысць свайго народа, краіны. Кожны па-свойму апісвалі жыццё простага чалавека, яго думкі, пачуцці, імкнуліся спазнаць душу беларускую... Песняры былі блізкія па сваіх поглядах, ідэалах, але розныя ў творчасці. У кожнага — свой шлях, і характар, і духоўны свет. Свой непаўторны стыль. Агульнае — што іх творы і сёння ў пашане ў беларусаў.

На адным з сайтаў знайшла развагі пра творчасць класікаў: “Янка Купала — пераважна рамантык, Якуб Колас — рэаліст. Лірыка Купалы — гэта лірыка прарока, вешчуна, яна поліфанічная. Якуб Колас раскрываў у сваёй лірыцы перажыванні рэальнага, звычайнага, канкрэтнага

Зінаіда Камароўская (у цэнтры) з землякамі на адкрыцці Коласаўскай выставы ў Клайпедзе

чалавека. Купала-рамантык увесь у метафары, у эфектным стылі, Якуб Колас — у рэалістычна-канкрэтнай малюнкаваасці. Гістарычная заслуга іх абодвух найперш у тым, што Песняры стварылі сапраўдныя шэдэўры нацыянальнага мастацтва і тым самым узнялі беларускую літаратуру да ўзроўню перадавых літаратур свету, зрабілі яе агульнанароднай справай, адным з важнейшых і дзейных сродкаў маральнага і эстэтычнага выхавання будучых пакаленняў”.

Невядомы партрэт, альбо 3 Купалам па свеце

Пра значнасць асобы Янкі Купалы і за межамі Беларусі казаў Міністр культуры

Барыс Святлоў на ўрачыстасці ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы ў Мінску: там пачалі святкаваць Год Купалы. “Расія, Польшча, Украіна, Літва, Славакія таксама будуць святкаваць юбілей Песняра, — адзначаў Міністр. — Янку Купалу павінны ведаць і памятаць як вялікага паэта і вялікага дзеяча не толькі нашы сучаснікі, але і нашчадкі”. Сапраўды, ён для нас — прыклад самаадданага служэння Бацькаўшчыне. “І як паэт, і як грамадска-палітычны дзеяч ён сваёй творчасцю імкнуўся вярнуць беларусам ганаровае месца сярод іншых народаў. На мой погляд, гэта яго найвышэйшае дасягненне”, — адзначаў Барыс Святлоў. А сёлетнія культурныя

мерапрыемствы — лагічны працяг леташніх: “Год культуры працягваецца ў канкрэтных імёнах, у зорках роднай культуры, сярод якіх Янка Купала — адна з першых па яркасці, велічыні”.

Святкаванне ўгодкаў паэта пачалося з прэзентацыі яго невядомага раней партрэта. Гравюру рускага мастака Мікалая Паўлава падарыў Купаўскаму музею старшыня Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Расіі” Сяргей Кандыбовіч. Сімвалічна, што партрэт Янкі Купалы быў знойдзены напярэдадні ягонага юбілею, казаў дароўца. Гравюра была выстаўлена на аўкцыёне ў Маскве разам з іншымі працамі мастака. **→ Стар. 4**

ВЕСТКІ

Найлепшая сталіца для моладзі

Старажытны Полацк абраны сёлета моладзевай сталіцай Беларусі

У прэс-цэнтры Міністэрства адукацыі паведамлілі: усяго ў конкурсе ўдзельнічалі 11 гарадоў краіны, да фіналу дайшлі чатыры. Гарады ацэньваліся па шэрагу крытэраў, сярод іншых — добраўпарадкаванне тэрыторыі, магчымасці насычана і разнастайна праводзіць вольны час, атрымоўваць якасную адукацыю, адпачываць. Найлепшым па ўсіх гэтых напрамках стаў горад Полацк.

Першыя тэматычныя мерапрыемствы пройдуць у Полацку ў канцы студзеня. На працягу года горад стане моладзевай пляцоўкай для рэспубліканскіх і міжнародных мерапрыемстваў: фестывалю, акцый, праектаў, сустрэч, канферэнцый. У іх будуць удзельнічаць вучні школ, студэнты, працоўная моладзь Беларусі ды краін блізкага і далёкага замежжа.

Конкурс “Моладзевая сталіца Беларусі”, праведзены ў другі раз, дапамагае маладым людзям у іх самавыяўленні, раскрыцці талентаў. Ідзе пошук новых ідэй, рэалізацыя інавацыйных праектаў: моладзь актыўна ўдзельнічае ў грамадска-культурным жыцці Беларусі.

Нагадаем, першай моладзевай сталіцай Беларусі летась былі Баранавічы. У горадзе прайшло больш за 130 мерапрыемстваў раённага, рэспубліканскага і міжнароднага ўзроўню: міжнародны студэнцкі форум “Я кажу Так!”, Рэспубліканскі конкурс “Лідар года”, рэспубліканскі адкрыты дыялог “Роля моладзі ў развіцці краіны” ды іншыя.

Арганізатарам, ідэйным натхняльнікам конкурсу па абранні моладзевай сталіцы выступае Міністэрства адукацыі Беларусі.

КРАІНА І СВЕТ

Куды цякуць людскія рэкі

Іна Ганчаровіч

Пра тое, якім мігрантам у Беларусі рады, і каму давядзецца з гасціннай краінай развітацца

Нядаўна стала вядома: Еўрапейская камісія выдзеліць сем мільёнаў еўра для рэалізацыі праекта міжнароднай тэхнічнай дапамогі “Садзеянне Рэспубліцы Беларусь у вырашэнні пытанняў, звязаных з узрослым патокам нелегальных мігрантаў”. Як паведамліла прэс-служба Міністэрства ўнутраных спраў, фінансаванне пройдзе ў

плыні Еўрапейскага інструмента добрасуседства і партнёрства на падставе адпаведнага пагаднення, якое, мяркуецца, будзе падпісана паміж МУС Беларусі, Еўракамісіяй і Прадстаўніцтвам Міжнароднай арганізацыі па міграцыі (МІАМ) у Беларусі. Пойдуць сродкі й на стварэнне цэнтраў часовага ўтрымання замежных грамадзян-незаконных мігрантаў, затрыманых у Беларусі, а сірыйскія альбо іншыя ўцекачы з ЕС у іх размяшчацца не будуць. Змяшчаць незаконных мігрантаў плануецца на час правядзення неабходных працэдур, звязаных з ідэнтыфікацыяй асо-

бы і/ці дэпартацыяй. Цяпер, дарэчы, у МУС і Дзяржаўнага пагранічнага спецыялізаваных памяшканняў, каб утрымліваць такіх грамадзян, працаваць з імі — яны размяшчаюцца ў ізалятарх часовага ўтрымання. Грашовыя сродкі прызначаюцца і для садзеяння добраахвотнаму вяртанню замежнікаў з Беларусі ў дзяржавы, грамадзянамі якіх яны з’яўляюцца, для рашэння іншых задач.

Хоць у Беларусі не адчуваецца такога масавага наплыву мігрантаў, як у краінах Заходняй Еўропы, ды не ізаляваны мы ад свету. А служкі навін летась поўніліся весткамі пра злачын-

ствы, учынення б е ж а н ц а м і, што апанавалі е ў р а п е й с к і рэгіён у апошнія некалькі гадоў. Ці можа тая людская рака пацячы і ў Беларусь, ці не стане гэта для нас праблемай? Пра тое ішла размова на прэс-канферэнцыі ў Мінску, прысвечанай Міжнароднаму дню мігрантаў.

Міграцыя даўно лічыцца мужнаю праявай волі людзей, якія імкнуцца

У швейным цаху працуюць жанчыны-мігранткі

пераадолець нягоды і цяжкасці, каб дамагчыся лепшага жыцця. Аднак у XXI стагоддзі не толькі ў пошуках лепшае долі рухаюцца па свеце мігранты... **→ Стар. 2**

КРАІНА І СВЕТ

Куды цякуць людскія рэкі

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

“Беларусь адкрытая для тых, хто настроены працаваць”

У спакойнай Беларусі заўсёды без варожасці ставілася да тых, хто прыежджае ў нашу краіну. Мяркуючы па апошніх дадзеных МУС, колькасць мігрантаў, што прыбываюць у нашу краіну, штогод павялічваецца. І гэтая з’ява патрабуе ўвагі грамадскасці.

Паводле дадзеных МУС, на 1 снежня 2016-га ў Беларусі жыло больш за 234 тысяч замежных грамадзян: гэта 0,5% насельніцтва краіны. З іх каля 55 тысяч маюць дазвол на часовае пражыванне (11,4 тыс. прыбылі да мужа, жонкі ці блізкага сваяка, звыш 15,5 тыс. — на вучобу, амаль 17,2 тыс. — па службовых справах), больш 179,5 тыс. іншаземцаў знаходзяцца ў краіне пастаянна. Асобная катэгорыя — гэта працоўныя мігранты, якія прыбылі ў краіну за 2016 год: іх каля 20 тысяч. Большасць замежных работнікаў прыбыла з Украіны, другое месца тут займае Кітай, трэцяе — Расія. У Беларусі прыежджаюць на працу і з такіх краін, як Каба-Вердэ, Кот-д’Івуар, Емен, Кенія, Камерун, Сьера-Леонэ, Конга... Едуць працаваць і еўрапейцы: італьянцы, немцы, брытанцы, грэкі, партугальцы, славакі, шведы... Як запэўнілі на прэс-канферэнцыі прадстаўнікі МУС, карысць нам ад такой колькасці мігрантаў — ёсць. “Беларусь заўсёды была адкрыта для тых, хто настроены працаваць, — адзначыў начальнік дэпартаменту па грамадзянстве і міграцыі МУС Беларусі Аляксей Бягун. — Мы не супраць павелічэння плыні мігрантаў. Часцяком гэта добрыя людзі, якія дзеляцца з намі досведам, ведамі, прыносяць у наш побыт і сваю культуру. Асабліва гэта тычыцца высокакваліфікаваных спецыялістаў у сферы аграрнага сектара, энергетыкі (у сувязі з будаўніцтвам АЭС), адукацыі.

Заняткі ў класе для дзяцей мігрантаў

Але кожны мігрант, які прэтэндуе на тое, каб жыць у Беларусі, павінен быць гатовы да таго, што яго будуць вывучаць, як кажуць, пад павелічальным шклом”.

Для адных — новая радзіма, для іншых — транзітны калідор

Калі з легальнымі мігрантамі сітуацыя ў Беларусі не выклікае занепакоенасці, то нелегалы працягваюць заставацца галаўным болям і памежнай службы, і праваахоўных органаў. “Геаграфічнае размяшчэнне Беларусі, адкрытасць межаў з Расіяй зручныя для росту транзітнай міграцыі, паколькі многія мігранты могуць выкарыстоўваць Беларусь для перапраўкі ў Еўропу”, — адзначыў кіраўнік Прадстаўніцтва МАМ у Беларусі Зейнал Гаджыеў. Так, летась органамі МУС выяўлена 15 арганізаваных груп незаконных мігрантаў, усяго — 70 чалавек, у асноўным выхадцы з В’етнама, Марока, Гвінеі, Індыі, Лівана, Ірана.

Каб пазбегнуць масавай неконтролюемай і незаконнай міграцыі, з

якой за апошнія два гады сутыкнулася Еўропа, МУС плануе распрацаваць новую канцэпцыю нацыянальнай міграцыйнай палітыкі. Ужо ў 2018-м будуць унесены прапановы па змяненнях у заканадаўства Беларусі, скіраваныя на тое, каб спыніць нелегальную міграцыю, упарадкаваць знаходжанне ў краіне асобных катэгорый асоб. Важным новаўвядзеннем пры тым стане і адкрыццё цэнтраў прыёму і ўтрымання мігрантаў, пра якія гаварылася раней. Прычым функцыяванне тых цэнтраў будзе адпавядаць усім міжнародным стандартам.

Свае сярод сваіх — уцекачы ў Беларусі

Праблема бежанцаў была і застаецца адной з найскладаных па ўсім свеце. Паводле інфармацыі Дэпартаменту па грамадзянстве і міграцыі МУС Беларусі, за перыяд рэалізацыі ў Беларусі заканадаўства аб вымушанай міграцыі ў кампетэнтныя органы краіны звярнулася каля 3,7 тыс. замежных грамадзян і асоб без грамадзянства з 50 краін. Сярод тых, хто знайшоў для сябе ў Беларусі другую радзіму,

пераважаюць выхадцы з Афганістана, Грузіі, Пакістана, Шры-Ланкі. Для іх былі вырашаны жыллёвыя праблемы, пытанні працаўладкавання, у школах Беларусі створаны класы, дзе вучні з розных краін могуць вывучаць родную мову, гісторыю, знаёміцца з культурай і традыцыямі сваіх бацькоў.

Па словах Аляксея Бегуна, самая вялікая плынь вымушаных мігрантаў прыйшла на 2014-15 гады: “Да 2012-га сітуацыя з пlynню вымушаных мігрантаў, якія прыбываюць у Беларусь, была адносна стабільная. З хадайніцтвамі пра абарону звярталіся не больш за 160 замежнікаў. Сітуацыя кардынальна змянілася ў 2014 годзе: тое была звязана з пачаткам збройных канфліктаў у Сірыі, Украіне. З хадайніцтвамі пра абарону звярнуліся 868 замежнікаў, з якіх грамадзян Украіны — 76,5%”.

Дарэчы, за два гады ў Беларусь прыехала каля 160 тысяч грамадзян Украіны. Паўсіхіснуючым міжнародным стандартам гэта лічба велізарная: амаль паўтара працэнта насельніцтва Беларусі. Дапамогу брацкаму ўкраінскага народу аказвалі ўсе, хто мог: дзяржава, грамадскія арганізацыі, проста жыхары Беларусі. Прычым гэта была рэальная падтрымка: дзяржава вылучала жыллё, грамадскія структуры аказвалі матэрыяльную, юрыдычную, медыцынскую, псіхалагічную дапамогу. А людзі прыносілі прадукты харчавання, адзенне, часта проста пусквалі на бестэрміновае пражыванне ў свой дом украінскія сем’і.

Сёння многія з тых, хто прыехаў да нас, як ім здавалася, часова, каб перачакаць бяду на сваёй радзіме, вырашылі застацца жыць у Беларусі. А мы таму і рады. Бо наша краіна заўсёды адкрытая для сяброў. Нездарма ж пра беларускі народ гавораць у свеце як вельмі гасцінны, талерантны, дружалюбны.

РЭХА ПАДЗЕІ

З Парыжа ды ўсяго свету

Прадаўжаюць паступаць віншаванні аўтарскаму калектыву рэдакцыі газеты “Голас Радзімы”, які нядаўна ўшанаваны прэстыжнай прэміяй

З розных краін даходзяць весткі: нашы супляменнікі з радасцю даведаліся пра важную, знакавую падзею. Віншуюць нас, высока ацэньваюць саму газету.

Па электроннай пошце нам віншаванне з Парыжа даслаў і Пасол Беларусі ў Францыі, Іспаніі, Партугаліі, Пастаянны прадстаўнік Беларусі пры ЮНЕСКА Павел Латушка. “Віншую з прысуджэннем спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Беларусі аўтарскі калектыву рэдакцыі газеты “Голас Радзімы” ў складзе загадчыка аддзела Івана Ждановіча і спецыяльнага карэспандэнта Кацярыны Мядзведскай за плённае супрацоўніцтва з суайчыннікамі за мяжой і прафесійнае асвятленне пытанняў міжкультурнага дыялогу ў Беларусі, — піша спадар Пасол. — Жадаю далейшых поспехаў у выкараднай справе, накіраванай на захаванне і развіццё беларускай культуры. Творчай энергіі, нязменнага натхнення, здароўя і дабрабыту!”

Дзякуем Вам, Павел Паўлавіч! Мы памятаем Вашу плённую, самаадданую дзейнасць па наладжанні супрацоўніцтва з беларускай дыяспарай на пасадзе Міністра культуры. І цяпер, ведаем, дзякуючы Вашай падтрымцы створана і дзейнічае асацыяцыя “Культурны цэнтр Беларусі ў Францыі”, якой кіруе Святлана Сурава. Спадземся, нашае супрацоўніцтва прадоўжыцца. Не губляем надзею і самі пабываць у Францыі, сустрэцца з суродзічамі, пабачыць сабраную Вамі беларускую бібліятэку, прайсціся па месцах, звязаных з жыццём Адама Міцкевіча ды іншых славных супляменнікаў. Карацей: пабачыць “беларускі Парыж”.

ТРАДЫЦЫ

У Самары — Багатая Куцця

На Стары Новы год беларусы ў прыволжскім горадзе клікалі за святочны стол міфічнага Мароза

Не сакрэт: асабліва сці, традыцыі, звычаі ў кожнага народа — свае. А беларускія навагоднія традыцыі — гэта цікавы мікс як новых, так і даўніх завядзёнак. Асаблівае месца сярод іх займае сустрэча “Старога Новага года”: калі сваякі, сябры збіраюцца разам, адпачываюць і праводзяць розныя абрады.

Актыў Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” — гэта, па сутнасці, родныя людзі. Увечары 13 студзеня, аддаючы даніну павагі традыцыям беларусаў, весела сустрэкалі Стары Новы год (СНГ). Тое было ў Цэнтры пазашкольнай адукацыі “Творчасць” гарадской акругі Самара — творчага партнёра суполкі. Кожнага сустрэкала навагодняя ёлка, і пад ёй вядучыя вечарыны Іна Сухачэўская і Марына Кірылава заклікалі ўсіх далучацца да абрадавых забаваў і гульні.

Пад час навагодніх святаў нашы продкі праводзілі рытуалы,

варажылі: такім чынам спадзяваліся зазірнуць у будучыню, а заадно забяспечыць у Новым годзе лад і дастатак сабе і сямейнікам. Важная частка свята ў беларусаў — абрадавая вячэра, да якой у кожнай сям’і рыхтуюцца. На сталах па традыцыі размяшчаюць 12 розных страў, кожная сімвалізуе нейкую пару года. Гаспадыні падаюць каўбасы, катлеты, іншыя стравы са свініны ці ялавічыны, масла, сыр, бліны, салёную і марынаваную гародніну, кісялі ці ўзвары, рыбу, грыбы... А галоўная, абавязковая абрадавая страва святочнай вячэры — Куцця.

Актывісткі суполкі штогод імкнуцца да Шчодрога вечара нагатаваць як мага больш страў: павер’е даўняе ёсць, што як правядзеш Стары год і сустрэнеш Новы — такім і будзе ўвесь год. І вось пачынаецца святочнае застолле пад назвай Багатая Куцця. Святочныя стравы ўпрыгожылі стал. Гаспадар уяўнай хаты — ягоную ролю на гэты раз даручылі віцэ-прэзідэнту суполкі Мікалаю Чырко — адчыніў вакно і запрасіў да стала ўсемагутнага Мароза. Дарэчы, Мікалай Сцяпанавіч — цудоўны знаўца беларускай

мовы. Ён прамовіў: “Мароз, Мароз, хадзі куццю есці! Улетку не бывай, бо мы будзем цябе біці жалезнымі пугамі!”. Такімі абрадавымі словамі беларусы імкнуцца паўплываць на сілы прыроды. Гаспадыня хаты (то была сябра праўлення суполкі Галіна Кандаровіч) таксама, набраўшы лыжку куцці, падышоўшы да вакна, пастукала ў яго і звярнулася да Мароза: “Мароз, Мароз, хадзі куццю есці! Каб не марозіў расады, агуркоў, гарбузоў, морквы, буракоў і ўсяго, што мне трэба пасеяць”.

Маладзь тым часам з цікавасцю назірала ды, як кажуць, на вус матала, што адбываецца пад час застолля. Некаторыя ж казалі, што раней і не ведалі пра такія традыцыі сустрэчы Старога Новага года. А яшчэ ж свята было ў беларусаў — са шчадраваннем. І наша творчая моладзь, у вобразе шчадрацоўшчадроўнікоў, велічала песнямі ўдзельнікаў Багатай Куцці. Абышлі шчадрацы ўсе святочныя столікі, а за песні-велічання-шчырыя пажаданні шчодро частавалі іх усе, адорвалі. Пад час свята быў прадстаўлены і беларускі абрад За-

Стары Новы год у Самары святкуюць крэатыўна

свавання: яго выконваюць дзеці. З торбай, напоўненай зернем, з песняй прыйшлі засявальшчыкі. У песні жадалі гаспадарам у Новым годзе дабрабыту, добрага ўраджая, віталі кожны сямейны столік ды імітавалі сябу: пасыпалі падлогу зернем жыта, аўса, ячменю. А ў падзяку за тое малыя атрымалі падарункавыя наборы цукерак.

Беларусы вераць, што ў

ноч з 13 на 14 студзеня найлепш спраўджаюцца варожбы. І, вядома ж, нашы дзяўчаты не абышлі гэту Калядную традыцыю. Варажылі старанна! І ўвесь вечар пераапрапаналіся: кажуць, у дзяўчат завядзёнка была па некалькі разоў на святочны дзень пераапрапацца ва ўсё новае. Лічыцца, што тады і ўвесь год будуць абноўкі.

Мікалай Бойка, г. Самара

ДАЛЁКІЯ — БЛІЗКІЯ

Нітачка роду ад дзеда Рыгора

Летась на радзіме продкаў пабываў супляменнік з Уругвая Себасцьян Андраюк: упершыню ў якасці Ганаровага консула Беларусі

Кацярына Мядзведская

Себасцьян Андраюк з уругвайскага горада Кармэла на этнічную радзіму прыехаў другі раз. Пра першую вандроўку мы пісалі (“Себасцьян, суродзіч з Уругвая” — ГР, 23.08.2012). Цяпер наведваў радзіму свайго дзеда Рыгора ў якасці Ганаровага консула Беларусі ва Уругваі, абавязкі якога выконвае з 2014 года. Таму і справы меў як асабістыя, так і па працы. Наведаў некаторыя з прадпрыемстваў: мінскія заводы “Крышталь” і трактарны, брэсцкія “Белалко” і “Panda”. Вёў перамовы з кіраўнікамі кампаній “Тэхніка і камунікацыі”, “Белзнешпрамсервіс”, канцэрна “Беллегпрам”, турыстычнай фірмай “Адані”. Былі сустрэчы ў міністэрствах замежных спраў і прамысловасці, ганаровы гасць выступаў перад студэнтамі Беларускай дзяржаўнай харэаграфічнай гімназіі-каледжа, у Цэнтры лацінаамерыканскіх даследаванняў БДЭУ. У вольны час гасць знаёміўся з Мінскам, наведваў музеі, гасцяваў у родных у Брэсце.

Па прызнанні спадара Себасцьяна, за чатыры гады, што тут не быў, у краіне ўсё стала яшчэ больш прыгожым: “З’явіліся новыя гатэлі, рэстараны, гандлёвыя цэнтры. Аэрапорт і вакзал набылі больш сучасны выгляд. Заўважыў шмат надпісаў па-беларуску на вуліцах, кнігарнях, камерцыйных цэнтрах. Ёсць назвы і па-англійску — не заблукаеш”.

Мы звязаліся з ім, калі гасць быў ужо за акіянам. Себасцьян піша: “Паехаць у Беларусь было маёй ініцыятывай, вялікую дапамогу аказала Амбулада Беларусі ў Аргенціне. Я хацеў як мага больш даведацца пра экспартны патэнцыял краіны. А найлепш пабачыць усё на свае вочы. І я глядзеў, слухаў, а яшчэ раскажы пра ўругвайскі бізнес... Як гаворыцца, наладжваў масты. Я — пасярэднік, сувязное звяно паміж Уругваем і Беларуссю. Добра ведаю сваю краіну, але ўсім сэрцам люблю радзіму продкаў. Хачу, каб паміж гэтымі землямі, што знаходзяцца на розных кантынентах, было больш агульных інтарэсаў, у тым ліку ў бізнесе і эканоміцы”.

Як паведамлілі нам у Амбуладзе Беларусі ў Аргенціне, Себасцьян Андраюк — прадпрывальнік, мае некалькі магазінаў з прадукцыяй

Себасцьян Андраюк (справа) і Аляксандр Чабатарэўскі ў Цэнтры сучасных мастацтваў

Знаёмства з прадукцыяй Мінскага трактарнага завода

лёгкай прамысловасці, у яго добрыя сувязі ў дзелавых колах. Цяпер ён актыўна прадстаўляе палітычныя і эканамічныя інтарэсы Беларусі ў Уругваі, удзельнічае ў буйных выставах. У консульстве створана інфармацыйная база эканамічнага патэнцыялу Беларусі на падставе друкаваных і лічбавых матэрыялаў, прадстаўленых Амбуладай Беларусі ў Аргенціне. З ёй знаёмяцца мясцовыя прадпрывальнікі з магчымасцямі выбудавання супрацы з беларускімі кампаніямі.

На плошчах кампаніі Андраюка працуе гандлёвае прадстаўніцтва Беларусі ў Уругваі. Гэтая краіна імпартавае з Беларусі калійныя ўгнаенні, неўзабаве адкрыецца і прадстаўніцтва “Белшыны”. “Я ўпэўнены, што эканоміка Уругвая і Беларусі ўзаемадапаўняльныя, — лічыць Себасцьян Андраюк. — Уругвай вырабляе прадукты, а Беларусь — тэхніку і абсталяванне для гэтай вытворчасці”.

Ёсць сярод абавязкаў Консула — і пошук супляменнікаў. Менавіта

тых, хто мае беларускія родавыя карані. Дарэчы, асобнай беларускай арганізацыі ва Уругваі ніколі не было, як і ў іншых краінах Лацінскай Амерыкі. Беларусы, рускія, украінцы, палякі разам стваралі суполкі. Дагэтуль працуюць Культурны цэнтр імя Максіма Горкага ў Монтэвідэа, славянская суполка ў Сан-Хаўеры, што ў дэпартаменце Рыа-Негра. На маё пытанне, колькі ва Уругваі цяпер беларусаў, спадар Себасцьян адказвае: “Пытанне на мільён даляраў! Ніхто адказу не ведае. Але і мне яно спакою не дае... З беларусамі ўсталёўваем сувязі праз сацсеткі, па тэлефоне, па пошце і запрашаем зарэгістравацца ў нас у консульстве, каб стварыць базу супляменнікаў, іх дзяцей і ўнукаў. Вялікая праца! І яна дае плён. Мая першая мэта — зарэгістраваць 50 чалавек, затым 100. А далей... У нас ёсць дзве старонкі ў інтэрнэце: “Консульства” і “Беларусы Уругвая”. На іх выкладваем відэа, фота беларускіх абрадаў і традыцый. Пішам пра нацыянальныя святы, адзенне, а таксама пра сучасных спартсменаў, мастакоў, навукоўцаў, падаем навіны штодзённага жыцця ў Беларусі. А ў 2017-м плануем правесці Першую сустрэчу землякоў-беларусаў Уругвая”.

Зразумела, цяжка праз акіян захоўваць мову, культуру, ды й нават памяць пра тое, хто ты і адкуль. Для перасяленцаў былі вельмі цяжка, напрыклад, гады ваеннай дыктатуры (1973-1985): тады членаў дыяспар пераследавалі, а за тое, што размаўлялі на роднай мове, саджалі ў турму. Паступова страчваліся злучальныя нітачкі з радзімай продкаў. І так цяжка іх цяпер аднавіць! Але ж некаторым удаецца. У 2010-м праз інтэрнэт Себасцьян Андраюк знайшоў сваіх стрыечных братаў ды сясцёр у Брэсце і ўжо двойчы іх наведваў. А цяпер іншым дапамагае аднавіць родавыя сувязі. Зладжана працуе з Ганаровым консулам Уругвая ў Мінску Аляксандрам Чабатарэўскім. Той неаднойчы прымаў заявы на пошукі сваякоў ва Уругваі, перасылаў іх Себасцьяну. Пасля таго, як роднасныя сувязі аднаўляліся, прыходзілі яму лісты ўдзячнасці з розных мясцін Беларусі, нават з самай глыбінкі.

Спадар Себасцьян піша ў рэдакцыю, што быў вельмі блізка з дзядулем, Рыгорам Кірылавічам Андраюком, які родам з вёскі Баршчова: гэта Камянецкі раён Брэстчыны. Шмат распытаў таго пра родныя мясціны, сям’ю. Сёння ж любоў да Беларусі, да культуры, традыцый продкаў “узрошчвае” ў сваіх дзецяк: “Мы глядзім беларускае тэлебачанне па інтэрнэце, сочым за нацыянальнай камандай па футболе. У маёй 4-гадовай дачкі ёсць свая “вышиванка”, а ў 7-гадовага сына — майка з колерамі беларускага сцяга. Дзеці вельмі ганарацца тым, што іх бацька — беларускі консул. Адночы сын у школе намалюваў дом, а ля яго — чырвона-зялёны сцяг. Пасля раскажы пра нацыянальнага пра краіну, адкуль і аднакласнікам пра краіну, адкуль у 1929 годзе прыехаў яго прадзядуля. Думаю, мае дзеці ніколі не забудуць, што яны — беларусы”.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Друк — са Скарынавых рук

Кастусь Ладуцка

2017 год пройдзе ў краіне пад знакам 500-годдзя беларускага кнігадрукавання

Кіраўніцтва краіны, урад, грамадскія арганізацыі плануюць шмат мерапрыемстваў, імпрэзаў, спалучаных са святочнаю датай. Свае праекты ў шырокую і глыбокую плынь ушанавання памяці пра гістарычную падзею, пра самога

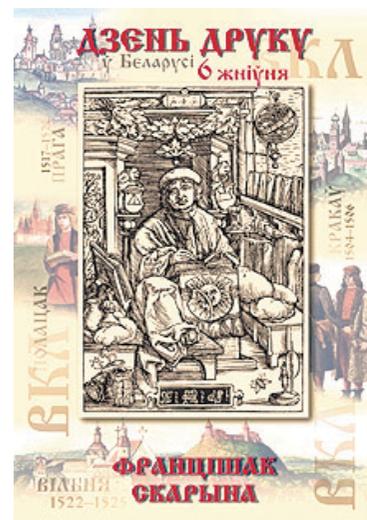
знакамітага першадрукара Францыска Скарыну спланавалі таксама і айчыныя выдавецтвы.

У 2017 годзе ў “Беларускай Энцыклапедыі імя Петруся Броўкі” пабачыць свет энцыклапедыя “Францыск Скарына і яго паслядоўнікі”. Выдавецкі дом “Звязда” прадоўжыць аўтарскую серыю “У пошуках страчанага” вядомага філкартыста Уладзіміра Ліхадзедава: рыхтуецца альбом “Шляхамі Францыска Скарыны”. Пад адной вокладкай будуць

сабраны рэпрадукцыі старых паштовак ды іншыя ілюстрацыйныя матэрыялы, якія раскажа пра мясціны, звязаныя з першадрукаром, пра адрасы яго памяці.

Адмысловую кнігу падрыхтавала і выдавецтва “Мастацкая літаратура”: лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь паэт і перакладчык Алесь Разань перастварыў са страбеларускай мовы тэксты самога першадрукара. Руплівец і сабраў іх у кнігу Францы-

ска Скарыны “Маём найбольш самі”. Яшчэ ў “Мастацкай літаратуры” цяпер да друку рыхтуецца кніга “Францыск Скарына. Са слаўнага горада Полацка” ў серыі “Жыццё знакамітых людзей Беларусі”. Скарынаўская тэма знойдзе адлюстраванне і ў іншых кнігах гэтага выдавецтва — зборніку “Полаччына літаратурная” і альбоме “500 гадоў беларускага кнігавыдання”, які рыхтуецца сумесна з Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі.

Плакат Міколы Купавы

СПАДЧЫНА

Пад знакам Песняроў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Беларусы Масквы даведаліся пра тое, выкупілі твор і вырашылі перадаць яго ў дар музею. На імпрэзе гучалі вершы Янкі Купалы “Маја дала”, “А хто там ідзе”, “Прарок”, “Спадчына”. Дарэчы, аўтографам тых твораў пастановай Саўміна ў 2016 годзе быў нададзены статус першай катэгорыі гістарычна-культурнай каштоўнасці. Прагучалі й песні на словы Купалы ў выкананні выкладчыкаў і студэнтаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі.

Пасля ўрачыстасці ў Купалаўскім музеі пра адкрыццё выставы “Завуся я толькі Янка Купала” ў Культурным цэнтры Беларусі у Варшаве паведаміў яго дырэктар Міхаіл Рыбакоў. Экспазіцыя рыхтавалася да міжнароднага выставачнага праекта “Янка Купала ў дыялогу культур”. Менавіта з яе, па словах дырэктаркі Купалаўскага музея Алены Ляшковіч, Год Купалы пайшоў па свеце. “Выстава пройдзе ў Расіі, Украіне, Францыі, Славакіі, Арменіі, Грузіі, Латвіі, Літве, — паведаміла Алена Ляшковіч. — Гэта значыць: ва ўсіх краінах, якія так ці інакш звязаны з жыццём і творчасцю Янкі Купалы”. Да юбілею Песняра супрацоўнікі музея рыхтуюць і чарговую экспазіцыю, якую прадставяць наведнікам у маі. Вядуцца перамовы з Літоўскім гістарычным музеем, у фондах якога захоўваюцца рукапісы Купалы. Хутка іх прывязучуць у Мінск.

З Літвой звязаны лёсам

А ў літоўскім горадзе Клайпеда нядаўна адкрылася выстава, прысвечаная 110-годдзю пачатка творчай дзейнасці народнага паэта Беларусі Якуба Коласа “Свайму часу і вечнасці”. Яна ўжо дэманстравалася, дарэчы, з 24 лістапада ў Літаратурным музеі А.С.Пушкіна ў Вільнюсе. Пра тое напярэдадні адкрыцця клайпедскай экспазіцыі напісаў у рэдакцыю старшыня суполкі “Крыніца”, ганаровы консул Беларусі ў Літве Мікалай Логвін. На выставе прадстаўлены матэрыялы з фондаў Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа: факсімільнае выданне газеты “Наша доля” з першай публікацыяй паэта, рукапісы лістоў Якуба Коласа да супрацоўнікаў рэдакцыі “Нашай нівы”, ілюстрацыі розных мастакоў да твораў Песняра. Ёсць там і фатаграфіі паэта з часу яго знаходжання ў Вільні, выданні 1920-40 гадоў, газеты “Літаратура і мастацтва”, віленскія выданні твораў паэта розных гадоў. Цікава паглядзець перапіску пісьменнікаў Літвы з Якубам Коласам, асабістыя рэчы з сям’і Каменскіх (жонкі паэта), друкаваныя

С. Кандыбовіч з падарункам

выданні.

Раней, у 2015-м, у Вільнюсе праходзіла і экспазіцыя “Дзядзька ў Вільні” па матывах паэмы Якуба Коласа “Новая зямля”. Вільня — важны горад у лёсе Песняра. У прэс-рэлізе паведамлялася: “З 1906 года жыццё і творчасць Якуба Коласа былі цесна спалучаны з сённяшняй сталіцай

Літвы. 1 верасня 1906 года ў газеце “Наша доля” адбыўся літаратурны дэбют Канстанціна Міхайлавіча Міцкевіча — верш “Наш родны край” быў надрукаваны пад псеўданімам Якуб Колас. У Вільні выйшлі яго кнігі: зборнік вершаў “Песні жальбы” (1910), “Апавяданні” (1912), “Родныя з’явы” (1914). У біяграфіі пісьменніка чытаем: з мая па чэрвень 1907-га Канстанцін Міцкевіч узначальваў літаратурны аддзел у рэдакцыі газеты “Наша ніва”. Затым па загадзе паліцыі вымушаны быў пакінуць Вільню: пад час ператрусу ў яго былі канфіскаваныя рукапісы рэвалюцыйных вершаў. А 1 верасня таго ж года ён вяртаецца ў Вільню і ўжо з афіцыйным дазволам на права жыхарства працуе ў рэдакцыі. У той час піша вершы і апавяданні пад рознымі псеўданімамі: Дзядзька Карусь, Тамаш Булава, К. Альбутский, Агарак... І пасля вызвалення з турмы 15 верасня 1911 года зноў наведваў Вільню і “ехаў туды не з пустымі рукамі. Вёз тры сшыткі ў кліёнчатых вокладках. І ўсё з вершамі”.

Лёс Якуба Коласа моцна звязаны з Літвой. У прыгарадзе Вільні, Павільнюсе, у Віленскай чыгуначнай калоніі быў дом ягонай будучай жонкі Марыі Каменскай, настаўніцы Пінскай чыгуначнай школы. Той дом пабудавала яе маці. Туды ў 1913-м у

час вясельнага падарожжа прыязджала сям’я Міцкевічаў. Летам у 1913-15 гады Кастусь і Марыя жылі ў тым доме. “Адсюль паэт хадзіў у Вільню да Янкі Купалы ў рэдакцыю «Нашай нівы», — чытаем у прэс-рэлізе. — Там сустракаўся з выдаўцамі, дамаўляўся аб выданні зборніка прозы “Родныя з’явы”. Колас успамінаў, што і Янка Купала некалькі разоў наведваў яго ў ваколіцах Вільні”.

А ў Коласаўскім музеі ў Мінску працуе выстава “Не ў адной толькі нашай душы зерне ёсць характава” мастачкі Людмілы Пятруль: да 90-годдзя з часу выхаду зборніка Якуба Коласа “Казкі жыцця”. Па словах дырэктаркі музея Зінаіды Камароўскай, акрамя ілюстрацый да апавяданняў прадстаўлены рукапісы “казак”, рэцэнзія Кандрата Крапівы на зборнік 1960 года, выданні розных гадоў і пераклады твораў Песняра на мовы свету.

У Год Песняроў будзе мноства вечарын, сустрэч, новых праектаў. “Святочныя” дарогі павядуць нас на Стаўпеччыну, у Акінчыцы, Смольню, Альбуць і Ласток — родныя мясціны Якуба Коласа. Запланаваны імпрэзы ў купалаўскай Вязынцы, Ляўках, Акапах, Яхімоўшчыне... Спадземся, і чытачы “ГР”, актывісты беларускіх суполак замежжа далучацца да святкавання юбілеяў класікаў — і нам раскажуць, як адзначаюцца юбілей славных Песняроў па свеце.

А ЯК У ВАС?

Шчадраванцы ладзяць танцы

Народнае свята Шчадрэц (Стары Новы год) у Беларускай грамадзе Малдовы адзначалі за багатым сталом, з песнямі ды танцамі

Сябры нашай суполкі любяць збірацца разам, асабліва па святах. Так было і 15 студзеня: мы адзначалі Шчадрэц, альбо Стары Новы год. Раней, сцвярджаюць даследчыкі, дзень Новага года быў вядомы як Васілле. Бо паводле праваслаўнай хрысціянскай традыцыі 1 студзеня (па свецкім календары гэта 14 студзеня) — дзень святога Васіля Вялікага. У беларусаў-хрысціян раней напярэдадні, 31 снежня (цяпер 13 студзеня) ладзілі Васільеў вечар: са шчодрым і багатым сталом. Там павінны былі быць стравы са свініны, бо свята Васіль у нашых продкаў лічыўся заступнікам хатняй гаспадаркі ды свіней, свінаводаў. Вечар перад Новым годам, пішуць фалькларысты, на Беларусі называюць яшчэ: Шчодрый вечар, Шчадруха, Шчадрэц, Багатуха, і яшчэ тоўстай, шчодрай, мясной, Багатай Куццёй. А ўсяго ў беларусаў было ў Калядна-Навагоднюю пару ажно тры Куцці, ды кожная мела свае адметнасці. Пра тое можна пачытаць і ў інтэрнэце.

Моладзь у Шчодрый вечар хадзіла шчадраваць. У некаторых мясцовасцях выбіралі самую прыгожую дзяўчыну, яе называлі Шчодрая, а праналі ў святочнае адзенне ды

йшлі па хатах спяваць шчадроўкі. Звычайна ў песнях велічалі ўсю сям’ю разам, ці асобна гаспадару, гаспадыню, дачку, сына. Жадалі ўдачы гаспадарам у доме, у хляве, на полі, на пасецы. Знаходзім у фалькларыстаў і такія запісы: “На Калядныя свята прыходзіў да беларусаў і Бог балявання і бяседы Шчадрэц. З ім беларусы весяліліся некалькі дзён. Шчадрэц з’яўляецца да людзей па вечарах. Гэта дзяцюк высокага росту. У руках Шчадрэц трымае тоўстае жазло, якое аздоблена рознакаляровымі тасёмкамі. Шчадраца сустракае вялікі карагод хлопцаў, апранутых у розныя строі. Яго саджаюць гасця на спецыяльна зроблены дзеля таго вазок, абвешаны стракатамі шматкамі тканіны і званочкамі. Вазком кіруе абраны з хлопцаў Шчадренец, астатнія хлопцы-шчадраванцы суправаджаюць іх. Гэты стракаты гурт пад ігру музыкаў і спевы ходзіць па вуліцах і спыняецца ля кожнае хаты. Шчадраванцы разам са Шчадрацом наведваюць усіх вясцоўцаў, а потым застаюцца ў аднаго з іх і да раніцы весяляцца”.

Мы ў Кішыніёве не шчадравалі, а рэстаран заказалі: каб разам адзначыць свята, згадаць традыцыі, абрады бацькоў і дзядоў. Сабралася больш за 60 сяброў! Былі й госці: з Амбулсады Беларусі ў Малдове, старшыня Беларускага культурнага цэнтру Ганна Бабіна, старшыня Рускай суполкі Малдовы Людміла Лашчонава ды

У святочнай зале спявае хор “Зоранькі”

іншыя. Спачатку былі прывітанні-віншаванні, тосты ў гонар суполкі ды ўсіх беларусаў. Потым вакальны ансамбль суполкі “Зоранькі” хараша выступаў. А яшчэ мы развучвалі танцы. Першы — “Свінні ў рэпу”: традыцыйны народны беларускі. Яго, кажуць, раней танцавалі на вачорках на пачатку: каб моладзі была магчымаць пазнаёміцца і пабачыць, хто на што здольны і які спрытны. Танцоры стваралі круг-кола, як сімвал Сонца, ды з прытоптаннем, з плясканнем у далоні танцавалі па крузе. А музыкі гралі так, што тэмп узрасць, і важна было — яго вытрымаць. Карацей: вясёлы тэста на вынослівасць... Мы ж “кола” с сябрамі ўтварылі вялікае, але да канца танца вытрымалі не ўсе. Што ж, год яшчэ толькі пачынаецца: будзем трэніравацца.

А другім быў вясёлы танец “Ойра”. Гэта, падказвае інтэрнэт, народны танец альбо быць у многіх народаў, галоўным чынам Усходняй Еўропы. Танец — парны, танцююць і яго па крузе, з пастукваннем партнёраў адзін аднаго па назе, плячы, бядры з воклічам “Ойра!”, пры тым дзяўчына-танцорка пераходзіць да іншага кавалера. Кажуць, танец — яўрэйскага паходжання, і што ў Беларусі яго раней не танчылі. А цяпер ён пайшоў па краіне, і многім, асабліва моладзі, вельмі палюбіўся. І беларусам Малдовы прыйшоўся даспадобы.

Вось такі ў нас быў Шчадрэц, Шчодрый вечар. Са свята разыходзіліся ўсе вясёлыя і задаволеныя.

Юры Статкевіч, старшыня праўлення Беларускай грамады Малдовы, г. Кішыніёў

ВЕСТКІ

Электробус набірае ход

Алесь Мурочак

На вуліцах Мінска з’явіўся новы від гарадскога транспарту

Рухавікі ўнутранага згарання найбольш забруджаюць паветра ў вялікіх гарадах. І Мінск — не выключэнне. Аднак ёсць надзея, што з часам паветра ў горадзе стане больш чыстым. Цяпер на вуліцах сталіцы пачалі з’яўляцца электробусы, прычым — беларускай вытворчасці.

Нагадаем, першы электробус, з запасам ходу на 12 кіламетраў пасля пяціхвіліннай падзарядкі, выйшаў “на публіку” летась напрыканцы верасня. Дэманстравалася ён на выставе “БелАгра-2016”. Машына створана, як вядома, на мінскім прадпрыемстве “Белкамунмаш”. Дарэчы, па дызайне Электробус Е433 мала чым адрозніваецца ад новых мінскіх тралейбусаў ці гібрыднага аўтобуса, створанага ў 2012 годзе. У яго камфортны салон на 90 пасажыраў, 29 месцаў для сядзення. Ад электробуса няма шкодных выкідаў у атмасферу. Машына будзе зараджацца на прыпынку ці дыспетчарскай станцыі, адпраўляцца па маршруце, пасля — падзараджацца па меры неабходнасці. Для хуткай зарадкі на даху яе ёсць спецыяльнае прыстасаванне.

У Мінску абкатваюцца два ўзоры электробусаў, а ў першым квартале 2017-га на гарадскія маршруты выйдуць яшчэ 18 машын.